

UZZIŅAI

“Jebkuru dabīgās lēcas apduļķojumu sauc par kataraktu. Lai redzētu skaidri, acs lēcai jābūt caurspīdīgai un dzidrai, vienīgi tad gaismā netraucēti nokļūst uz tīklenes. Ar gadiem lēca pa-

kāpeniski kļūst dūmakaina, zaudē dzidrumu un gaismas nokļūšana acī var būt apgrūtināta,” skaidro oftalmoloģe **IEVA ĶIRE**, kas reizi nedēļā pacientus pieņem arī Cēsu klīnikā.

Kataraktas ārstēšana: valsts apmaksāta, bet ...

Izzinot šo slimību, daktere **IEVA ĶIRE** skaidro, ka katarakta var būt arī iedzimta, taču visbiežāk tā attīstās, cilvēkam dabiski novecojot. Bērniem šāda slimība ir atsevišķi gadījumi, kurus vēlams laikus konstatēt, citādi slimība traucē bērna acij pilnvērtīgi attīstīties.

Jāmin, ka pieaugušajiem mēdz būt arī komplikāciju kataraktas, piemēram, cukura diabētu kataraktas. Cukura diabēts ir vielmaiņas slimība un provocē drīzāku kataraktas izveidi. Tāpat kataraktas riskam ir pakļauti tie iedzīvotāji, kuri pagātnē pieredzējuši galvas traumas, smagas slimības, piemēram, tādas, kuru ārstēšanai izmantota ķīmijterapija. Jāaizdomājas arī tad, ja visu laiku lasīšanai bijušas nepieciešamas brilles, taču pēkšņi šķiet, ka redze ir uzlabojusies. Arī tā ir viena no kataraktas pazīmēm. Izrādās, lēcai apduļķojoties, tā maina formu un gaismas laušanas spējas.

“Katarakta nav ļaundabīga slimība, visbiežāk tikai tās dēļ redze pavisam nepazūd,” skaidro I. Ķire, “taču kataraktu nevar izārstēt ar zālēm vai redzes uzlabošanas vingrinājumiem, to var likvidēt tikai ķirurģiskā ceļā, tā pati no sevis neuzsūcas un nepāriet.

Tāpēc cilvēkiem, kas sasnieguši 40, 45 gadus, būtu vēlams vismaz reizi gadā profilakses nolūkos apmeklēt acu ārstu. Ja acs lēcas apduļķošanās ir sākusies, bet tas nesagādā lielu diskomfortu, ārstēšanas un atveseļošanās process būs vienkāršāks pirmām kārtām jau tālab, ka ar minimālu vai nejutamu redzes problēmu sagaidīt valsts apmaksātu operāciju, uz kuru ir garas rindas, ir vieglāk nekā tad, ja redze ir nopietni traucēta, dzīves kvalitāte kritusies, bet rindai uz operāciju galu neredz,” saka ārste.

I. Ķire min, ja katarakta konstatēta un operācija jāgaida apmēram pusgadu, būtisku postāžu tas redzei nenodara, taču nelaime, ka rindas uz valsts apmaksātām ķirurģiskām manipulācijām kataraktai aizstiepjas līdz gadam un septiņiem mēnešiem. “Šobrīd tāda rinda ir Stradiņa slimnīcā, līdzīga situācija Vidzemes slimnīcā. Protams, arī valsts klīnikā kataraktu var operēt par maksu. Piemēram, Stradiņa slimnīcā kataraktas operācija šobrīd maksā 890 eiro vienai acij, taču caurmērā par šo operāciju vienai acij jāmaksā no 700 līdz 900 eiro. Bez šaubām, pastāv arī iespēja saņemt daļēji apmaksātu pakalpojumu,” skaidro daktere. Interesējoties,

kas veido tik ievērojamu cenu, ārste skaidro: “Tie ir ķirurga pakalpojumi, vienreizējie materiāli, operācijas zāles izmantošana, tehniskais nodrošinājums un medicīnas personāls - viss sasummējas. Šī nav vienkārša, ambulatora manipulācija. Kataraktas operācija ir nopietna ķirurģiska manipulācija.”

Ja operācija aizritējusi bez sarežģījumiem un cilvēks veicis atveseļošanās saskaņā ar ārsta norādījumiem, tad redzes uzlabošanās notiks mēneša līdz divu laikā.

Lai gan daktere Ķire ikdienā praktizē Rīgā un Cēsīs ierodas reizi nedēļā, viņa saka, ka nav būtiskas atšķirības starp pilsētniekiem un reģionu iedzīvotājiem: “Arī pilsētā ir tādi pacienti, kas pie ārsta vērsas tad, kad galīgi vairs nevar izturēt. Tiesa, pilsētā cilvēki ir naudīgāki, taču slinkāki vai nevaļīgāki - velk garumā, turpretī reģionā iedzīvotāji vērsas pie speciālista konsultēties, bet vairāk izvērtē prioritātes, vadās pēc naudas maciņā. Ir bijis arī tā, ka vienai acij ir katarakta nopietnā stadijā, taču cilvēks ar otru aciņi vēl redz, tāpēc domā, ko nokārtot vispirms, ko pēc tam, līdz pieteikties operācijai.” □

Oftalmologa pieejamība Cēsu klīnikā

Pašlaik Cēsu klīnikā pieejamās oftalmologa konsultācijas sniedz trīs ārsti, kas nav pamatdarbā, bet brauc uz Cēsīm, vēl viena ārste ir ilgstošākā prombūtnē, pēc kuras plāno atgriezties darbā. Klīnika aprēķinājusi, ka kopumā ik mēnesi oftalmologi Cēsu klīnikā sniedz vairāk nekā 200 konsultācijas.

Cēsu klīnikas sabiedrisko attiecību speciāliste Dace Valnere skaidro, ka daktere Ieva Ķire pieņem pacientus ceturtdienās, katrā pieņemšanā viņai ir paredzētas 34 vizītes, no kurām divas ir maksas, pārējās - valsts apmaksātās konsultācijas. Dakteris Dāvis Raščevskis Cēsīs konsultē reizi mēnesī sestdienās, un viņam ir 32 vizītes, no kurām divas ir maksas. Turklāt Cēsu klīnikā vienu līdz divas reizes mēnesī konsultē oftalmoloģe daktere Sandra Ausekle, kurai ir liela pieredze tieši darbā ar bērniem, tāpēc viņas konsultācijas lielākoties ir ļoti pieprasītas un rezervētas mazajiem pacientiem, pašlaik

rinda ir līdz janvārim. Lai samazinātu pacientu gaidīšanas laiku, klīnika vienojusies ar ārsti, ka viņa konsultēs pacientus divas reizes mēnesī.

“Līdz ar to varam teikt, ka salīdzinājumā Cēsīs šo speciālistu pieejamība ir pat labāka nekā daudzviet, tostarp Rīgā, ņemot vērā ārstu deficītu visā valstī. Piemēram, bērniem pie acu ārsta Rīgā nereti rindā jāgaida pusgadu, pie mums valsts apmaksātu konsultāciju var saņemt trīs mēnešu laikā. Pašlaik pieaugušajiem gan tuvākais brīvais valsts, gan maksas pakalpojuma laiks ir jau šomēnes,” bilst D. Valnere.

Tāpat klīnikas pārstāve skaidro, ka Cēsīs ārsti veic gan acu slimību profilaktisko apskati, gan padziļinātu acu slimību diagnostiku un ārstēšanu, taču manipulācijas jeb operācijas, piemēram, kataraktas operācijas, gan tiek veiktas tikai un vienīgi specializētās redzes klīnikās, jo tām ir nepieciešams gan īpašs tehniskais aprīkojums, gan tam apmācīts personāls. □

PACIENTU PIEREDZE

Nav jau variantu!

Tā saka sirmgalve **VELTA RUDŽĪTE**. Aizvadītajā nedēļā viņai veikta kataraktas operācija, tagad ir atveseļošanās process, tāpēc pagaidām redz visai miglaini. “Pirmo aci man operēja pirms četriem gadiem. Atminos, redze pasliktinājās pakāpeniski. Devos pie dakteres uz konsultāciju Valmierā, bet operācija bija Rīgā. Par operāciju toreiz samaksāju 620 eiro, bet, kā jau pienākas, klāt jāpierēķina vēl ceļa izdevumi un

gultas vieta slimnīcā. Četrus gadus ar redzi viss bija kārtībā, bet aizvadītajā ziemā pēkšņi saslimu ar dīvainu vīrusu. Paaugstināta temperatūra turējās vairākas dienas, tad pēkšņi nokritās. Burtiski dažu dienu laikā strauji pasliktinājās arī redze, turklāt ne tikai neoperētajai acij, bet arī operētajai. Man ir 89 gadi, ar tādu gadu stāžu nākas sevi rūpīgāk uzpasēt,” saka Velta kundze.

Viņa it kā mēģina saskatīt galdauta rakstu, tad nobrauc pa to ar roku un, neskatoties sarunas biedram acīs, turpina: “Pēc pirmās operācijas regulāri apmeklēju savu acu ārstu un no viņas nekad nedzirdēju, ka man būtu kādas problēmas, kurām jāpievērš uzmanība.

Kad viss tik pēkšņi kļuva miglains, nobijos. Dēļ mani aizveda uz Vidzemes slimnīcu, kur tiku pie cita acu ārsta. Dakteris - jauns vīrietis - konstatēja kataraktu otrai acij. Es nespēju noticēt! Domāju, jauns, nepieredzējis, varbūt kļūdās, jo “mana” daktere nekad neko tādu nebija teikusi. Drošs paliek nedrošs, aizbraucu arī pie savas ārstes un teicu, ka man ir uzstādīta diagnoze. Viņa paskatījās un apstiprināja otra ārsta sacīto. Lielo gadu dēļ uz Rīgu vairs neaizbraucu. Operāciju pagājušajā nedēļā man Vidzemes slimnīcā taisīja kāds profesors, kas regulāri brauc no Rīgas. Rindā gaidīju gandrīz mēnesi, operācija man izmaksāja 500 eiro, bet ko tu padarīsi. Ja va-

jag, tad vajag. Lasīt gribas, valsts rindā divus gadus negribu gaidīt. Man taču liels vecums, kas zina, vai pēc diviem gadiem maz būšu dzīva,” skumji pajoko Veltas kundze.

Savukārt **ARTURS**, kurš bija ar mieru atklāt tikai vārdu, pastāsta, ka kataraktas operācija viņam Stradiņa slimnīcā veikta par valsts līdzekļiem, rindā esot gaidījis gandrīz trīs gadus. “Ārsts konstatēja, ka vienai acij ir lielākas problēmas, kamēr otra vēl var pagaidīt. Uzzinājis, ka rindā jāgaida trīs gadus, izdarīju gudri, uzreiz pieteicu operācijas abām acīm, tikmēr izlīdzējos ar brillēm. Pavasarī man vispirms uztaisīja operāciju sma-

gāk slimajai acij, pēc trīs mēnešiem otrai, kurā pa šiem gadiem katarakta bija progresējusi. Saka, ka, ilgāk gaidot, dabīgā lēca kļūst ļoti cieta un rezultāts pēc operācijas var nebūt ideāls. Tā jau laikam ir, jo ar to aci, kas jau iepriekš bija sliktā stāvoklī, tagad pēc operācijas visu redzu kā tuneli,” saka Arturs.

Lai gan abi seniori ir sagaidījuši savu rindu uz operāciju, nevarētu teikt, ka situācija ar valsts apmaksātu pakalpojumu iepriecina. Kamēr pacients gaida savu kārtu, pasaule lēnām kļūst melnbalta vai ietinas dzijā miglā. Turpretī, ja esi turīgs pensionārs vai radi spēj atbalstīt, par 900 eiro dzīve atkal iemirdzas košās krāsās. □

Nacionālais Veselības dienests informē, ka vienīgā ārstniecības iestāde, kas veic **kataraktas operācijas Cēsu tuvumā**, ir SIA “Vidzemes slimnīca” Valmierā, taču tajā rinda uz valsts apmaksātu pakalpojumu ir 1460 dienas, tātad četri gadi.

Šobrīd Liepājas reģionālajā slimnīcā un Bērnu klīniskās universitātes slimnīcās Vienības gatves filiālē

rindu uz operāciju nav. Bet Veselības centru apvienībā “AIWA Clinic”, kas atrodas Rīgā, rindā jāgaida 91 diena. Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcā 180 dienas, Latvijas Amerikas acu centrā 274 dienas, Ziemeļkurzemes reģionālās slimnīcas Ventpils filiālē 365 dienas, Rīgas 1. slimnīcā 940 dienas, bet Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcas stacionārā “BIĶERNIEKI” 1260 dienas.

SIMPTOMI

■ Atkarībā no tā, kurā lēcas daļā sākusies katarakta un cik lieli ir apduļķošanās apmēri, cilvēks var pamanīt un pat nenojaust, ka sākusies katarakta. Ja katarakta atrodas lēcas perifērijā, tad slimnieks nesajūt redzes traucējumus. Jo tuvāk acs lēcas centram atrodas apduļķojums,

jo nopietnākas ir redzes problēmas.

■ Kataraktas gadījumā iespējams, ka priekšmeti redzami neskaidri, to kontūras izplūdušas, it īpaši spilgtā apgaismojumā. Attēls sāk dubultoties. Bieži rodas bailes no gaismas. Redze vienai acij var būt labāka nekā otrai acij. Acs zīlīte, kas normāli izskatās melna, var izskatīties

gaiša vai iegūt dzeltenīgu nokrāsu.

Avots: *slimibas.lv*

Lappusi sagatavoja **MONIKA SPROĢE**

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds